

Sektionen för demokrati och styrning
Lars Kolmodin

Finansdepartementet
10333 STOCKHOLM

Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har inget att erinra mot de föreslagna författningsändringarna i förhållande till regeringens förslag i lagrådsremissen Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet.

SKL anser att förslagen, i förhållande till regeringens lämnade lagrådsremiss, stärker förutsättningarna för små och idéburna aktörer att verka inom välfärden, vilket är betydelsefullt för att utveckla välfärden samt för mångfalden och valfriheten.

SKL delar departementets uppfattning om konsekvenser för kommuner och landsting avseende föreliggande promemorias förslag. Givet att förslagen minskar risken för att offentligt finansierade aktörer lägger ner verksamhet, minskar också kommuner och landstings behov att skapa handlingsberedskap för att parera för förändringar på marknaden.

I övrigt kvarstår de synpunkter som SKL lämnat i remissvar 16/06790 på Välfärdsutredningens delbetänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78).

Sveriges Kommuner och Landstings synpunkter

4 En lägsta nivå för begränsningen av rörelseresultat

SKL tillstyrker förslaget på ett fastställt belopp som lägsta nivå för tillåtet rörelseresultatet, oberoende av storleken på operativt kapital. Regeln avses användas som komplement till utredningens förslag om avkastningsränta på det operativa kapitalet, vilket är till fördel om aktören saknar eller har ett litet operativt kapital. Det tillåtna rörelseresultatet föreslås beräknas som det högsta av en avkastningsränta på operativt kapital och ett prisbasbelopp. Förslaget stärker förutsättningarna för små aktörer, då avkastningen på operativt kapital i mindre välfärdsföretag bedömts som låg.

4.1 Den lägsta nivån för begränsningen bestäms till ett prisbasbelopp

SKL tillstyrker förslaget att en lägsta nivå för tillåtet rörelseresultat kopplas till prisbasbelopp. Prisbasbeloppet beräknas årligen av Statistiska centralbyrån utifrån det

allmänna prisläget och avser nästföljande år. SKL anser att prisbasbelopp är transparent, rimligt förutsägbar och en administrativ enkel metod.

5.1 Vissa av kraven för att ta emot offentlig finansiering behövs inte för idéburen sektor

SKL tillstyrker förslaget att undanta idéburna aktörer från vissa av regleringarna. De idéburna aktörerna föreslås undantas från kraven på begränsning av rörelseresultat och värdeöverföringar samt att verksamheten ska bedrivas i en separat juridisk person. SKL anser att förslaget stärker förutsättningarna för idéburna aktörer att verka inom välfärden.

5.2 Vilka aktörer ska undantas från kraven?

Enligt förslaget identifieras idéburna aktörer genom associationsformerna ideell förening, stiftelse och aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (SVB-bolag). Det innebär att idéburen verksamhet som bedrivs i andra associationsformer inte kommer att uppfylla kraven för att undantas från vissa av regleringarna. SKL anser att det är rimligt att krav på vinstbegränsning inte kan kringgås genom att användande av olika associationsformer i en koncernstruktur, till exempel genom vinstdrivande aktiebolag som dotterbolag till en stiftelse. Men SKL anser också att departementets förslag är obehövligt långtgående för till exempel föräldrakooperativ som bedriver verksamhet i en ekonomisk förening.

SKL delar departementets uppfattning, att förutsättningarna för att rättssäkert identifiera idéburna aktörer, oberoende av associationsform, bör utredas vidare.

5.3 Den juridiska personen ska ha ett allmännyttigt syfte

Enligt förslaget är det enbart idéburen verksamhet som har allmännyttigt syfte som ska undantas från vissa av regleringarna. Det föreligger sålunda både krav på att verksamheten både bedrivs i viss associationsform och har ett allmännyttigt syfte. Det är den sökande som bör visa att kravet på allmännyttigt syfte är uppfyllt. I förslaget anges att allmännytta bör tolkas brett och att syftet till exempel kan vara att bidra till samhällets utveckling, till lösningen av ett samhällsproblem eller svara mot ett behov i samhället. Någon närmare motivering till kravet på allmännyttigt syfte framgår inte, inte heller i författningskommentaren. Eftersom de associationer som ansöker om tillstånd gör det för att till exempel driva en bostad med särskild service enligt LSS eller ett särskilt boende enligt socialtjänstlag så kan man undra om det inte ligger i sakens natur att verksamheten ”svarar mot ett behov i samhället”. Med införandet av kravet önskar man utesluta vissa verksamheter. SKL anser att kravet på allmännyttigt syfte, samt frågan om vilka aktörer som regleringen syftar till att utesluta, bör förtydligas.

5.4 Vilka krav ska gälla för idéburna aktörer?

SKL tillstyrker förslaget att de idéburna aktörer, som uppfyller kraven på ett allmännyttigt syfte samt bedrivs i någon av associationsformerna ideell förening, stiftelse eller SVB-bolag, ska omfattas av krav på a) tillstånd för att ta emot offentlig finansiering, b) att verksamheten inte för överlämnas till någon annan juridisk person utan tillstånd, c) att lämna in en årsredovisning, samt d) ha en revisor.

5.5 Tillsyn och sanktioner

SKL tillstyrker förslaget att de sanktioner som föreslås i regeringens lagrådsremiss också bör gälla för de idéburna aktörerna. De enda grunderna för sanktioner är emellertid de regler som gäller för tillståndsprovning, det vill säga att verksamheten bedrivs i någon av de angivna associationsformerna, att det finns ett allmännyttigt syfte, att verksamhet inte överlämnats till någon annan utan tillstånd, att årsredovisning upprättas och lämnas in, samt har en revisor. Om någon av förutsättningarna inte uppfylls, eller aktören agerar för att gynna medlemmarna ekonomiskt, dras tillståndet in. Om aktören även fortsättningsvis vill ta emot offentlig finansiering behöver de uppfylla alla de krav som föreslås i lagrådsremissen, det vill säga även krav på begränsat rörelseresultat, begränsade värdeöverföringar och separat juridisk person, för att få ett nytt sådant tillstånd.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Styrelsen
2018-04-20

Reservation från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för nedanstående yttrande över remissen *Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering.*

Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) konstaterar att de författningsförändringar som nu föreslås (Skollagen, LSS och SoL), i förhållande till regeringens förslag i lagrådsremissen, är en följd av det tunga remissinstanser tidigare påpekat, förslagen i ”Ordning och reda i välfärden” slår osedvanligt hårt mot mindre och idéburna aktörer inom välfärden.

SKL konstaterar att en god kvalitet med möjlighet till långsiktig, och därmed för brukarna, trygg utveckling uppnås genom kvalitetskrav och konsekvent uppföljning. Det uppnås varken i ursprungsförslaget eller nu aktuellt följdförslag.

Sveriges Kommuner och Landstings synpunkter

SKL konstaterar att om regeringen är seriös i det uppsåt den vill signalera genom nu lagda förslag så drar den tillbaka huvudförslaget, det vill säga ”Reepalu-utredningen” i sin helhet med förslaget om förbud mot vinster.

SKL konstaterar att nu lagda förslag inte innebär en faktisk förändring mot huvudförslaget. De två främsta skälen till varför ett välfärdsföretag behöver en ekonomisk buffert är att kunna garantera medborgarna god service över tid, och att vara en god och trygg arbetsgivare. Kopplingen till prisbasbelopp innebär inte det förslaget vill ge sken av, endast cirka en procent av brukare och personal finns i företag som med den föreslagna modellen skulle klara en acceptabel rörelsemarginal på över två procent.

SKL har tidigare påpekat att förslaget slår hårt mot kvinnliga företagare. Välfärdssektorn är den del av näringslivet där fler kvinnor än män är företagare, merparten är småföretagare.

SKL har tidigare konstaterat att huvudförslaget sannolikt strider mot regeringsformen, Europakonventionen och EU-rätten. Det nu aktuella förslaget saknar helt EU-rättslig analys. De upphandlande myndigheterna ska följa lagen om offentlig upphandling som är en implementering av upphandlingsdirektivet. Vinstbegränsningen innebär i

praktiken en begränsning av leverantörers rätt att delta i upphandlingsförfaranden. Det kommer sannolikt inte hålla vid prövning i domstol. Direktivet är mycket specifikt vad gäller tilldelande av kontrakt av ”sociala tjänster”.

Det är heller inte möjligt för en medlemsstat i EU att diskriminera vissa juridiska personer vid ansökan om att ta emot offentliga medel, exempelvis inom skolan där ersättningssystemet bygger på så kallad ”skolpeng”.

De nu aktuella tillståndspliktiga verksamheterna måste ligga i en separat juridisk person. Det innebär att alternativa utförare inom hemtjänsten inte kommer att kunna utföra viktiga uppdrag hen i dag har, bland annat att dela ut medicin till sina brukare. Det finns inget formulerat kring delegationsrätt, det vill säga att hemtjänstföretaget, som ska omfattas av vinstförbud, kan utföra hemsjukvård, som inte omfattas av vinstförbudet. Det innebär ytterligare en uppgift som kommunerna behöver ha beredskap inför utöver att ta över ansvaret för de elever och äldre vars skolor och äldreomsorg riskerar att slås ut av ”Reepalu-utredningens” förslag.

Utredarens förslag riskerar samhällsekonomin. Det kommer inte vara möjligt för landets kommuner att ta över barnomsorg, grund- och gymnasieskolor, hemtjänst och äldreboenden utan att det uppstår övergångar med sämre service och kvalitet. Vi står därtill inför stora utmaningar som är kopplade till befolkningsutveckling och medborgarnas ökade krav på omfattning och innehåll i välfärdstjänsterna.

Sju av tio välfärdsföretag har i dag svårt att rekrytera personal. Det ska ses mot bakgrund av att välfärdssektorn behöver 200 000 nya medarbetare fram till 2026. Det här är inte förslag som stärker välfärdssektorns primära uppdrag, att ge en god kvalitet och service till barn, elever och äldre i det som SKL har slagit fast är ”Sveriges viktigaste jobb”.

Sveriges Kommuner och Landsting